

Kestäviä ratkaisuja ikääntyväälle Suomelle ja työeläkejärjestelmän peruseriaatteen

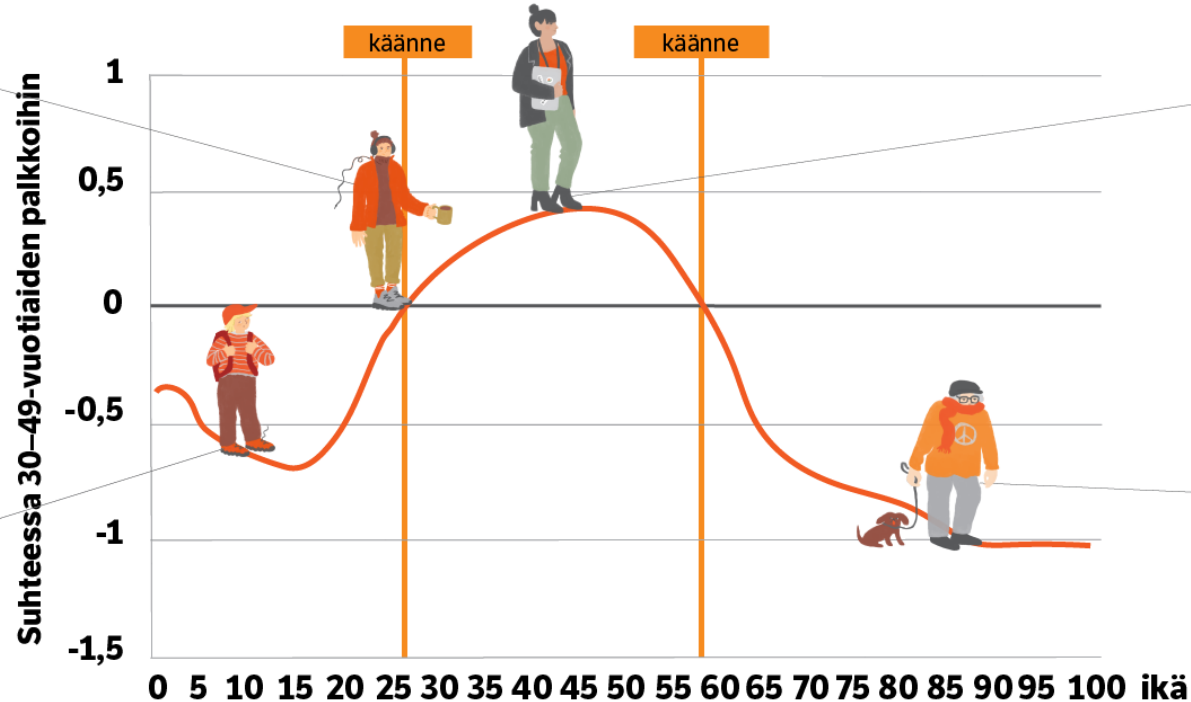
16.3.2023

Turkka Sinisalo
yhteiskuntavaikuttamisen asiantuntija

Miksi (työ)eläke?

Missä vaiheessa elinkaarta olemme yhteiskunnan saaja- ja maksupuolella?

Elinvaihejäämlaskelma, kehittyneet maat, vuosi 2010

Alkuisina alamme saada palkkatuloja ja pian maksumme enemmän veroja ja maksuja kuin saamme etuuksina ja julkisina palveluina.

Lapsena olemme ns. netto-saajia eli kulutamme enemmän kuin olemme ehtineet kerryttää palkkatuloja ja "tuottaa" yhteiskuntaan. Nuoruusaikaisesta kulutuksesta huomattava osa muodostuu palveluista, kuten koulutuksesta.

Keski-läissä työuran vakiintuneessa vaiheessa palkkatulot ovat korkeimmillaan ja kannamme suurinta vastuuta muiden ikäryhmien hyvinvoinnista.

Vanhemmalla iällä tulonansaintakyky heikkenee ja siirrymme eläkkeelle. Lisäksi terveys- ja hoivapalvelujen tarve kasvaa iän myötä.

Suomen malli – lakisääteistä sosiaaliturvaa

- Työeläke on **kattava eläketurva**.
- Turvaa **vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman** varalta.
- Suomalainen työeläkejärjestelmä **on lakisääteinen ja osa sosiaalivakuutusta** (solidaarisuus ja yhteisvastuu).
- Kysymys on vakuutettujen (yksilöiden) näkökulmasta **”riski”vakuutuksesta; ei säästämisestä tai sijoittamisesta**.
- Tavoitteena on turvata **saavutetun toimeentulon tason kohtuullinen säilyminen**.
- Työeläke perustuu **ansioihin => joko palkka- tai yrittäjätuloihin**.

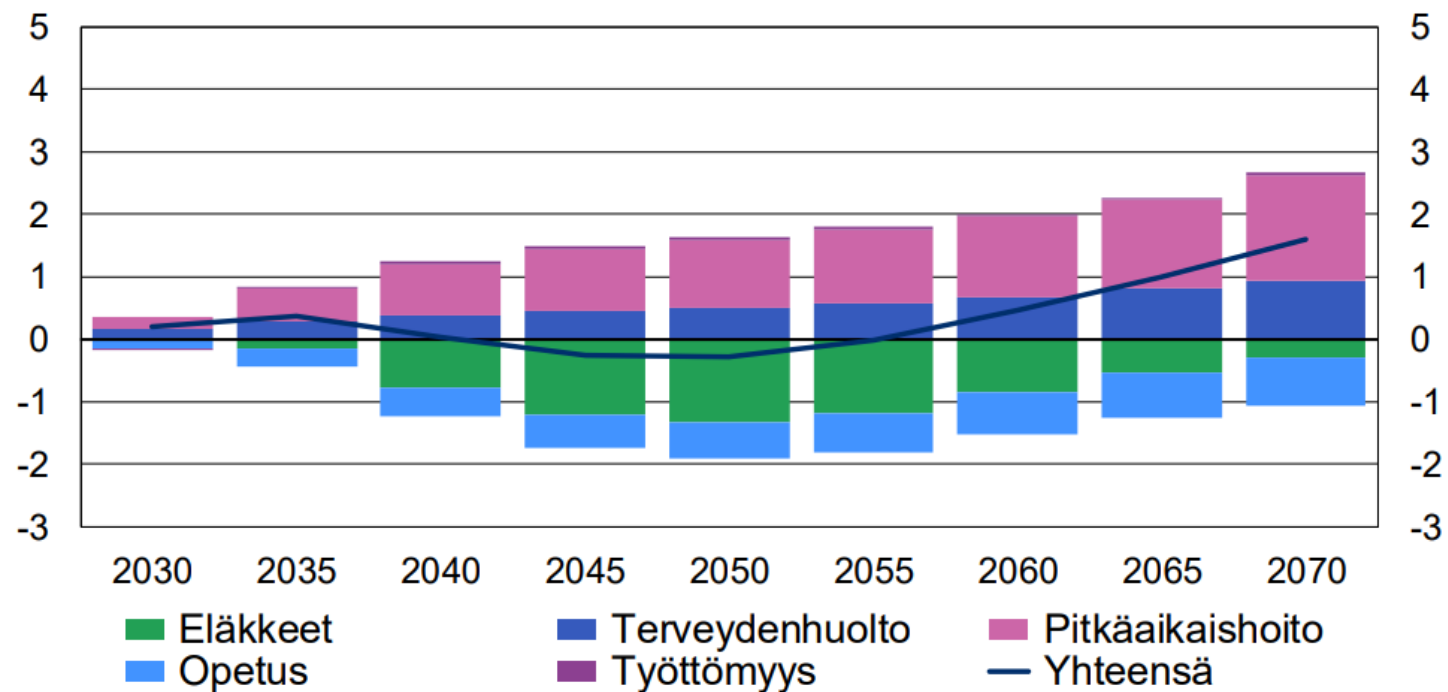
Ansioihin perustuvaa turvaa ja riskienjakoa

Ansioperusteisuus	Eläke määräytyy tulojen mukaan
Etuusperusteisuus	Eläkkeen taso määräytyy ennalta sovitun kaavan mukaan.
Koskemattomuus	Ansaittu eläke on turvattu. Takaa eläkelupauksen uskottavuuden.
Sukupolvisopimus	Järjestelmän tulee olla reilu kaikille.
Vakuutustekniikka	Elinikäisellä etuudella tasataan riskejä ihmisten välillä.
Rahastointi	Osa maksuista sijoitetaan tulevaa varten.
Hajautettu hallinto	Usean toimijan malli vähentää riskejä.

Ikäsidonnaisten menojen muutos (%/bkt) Suomessa 2026-

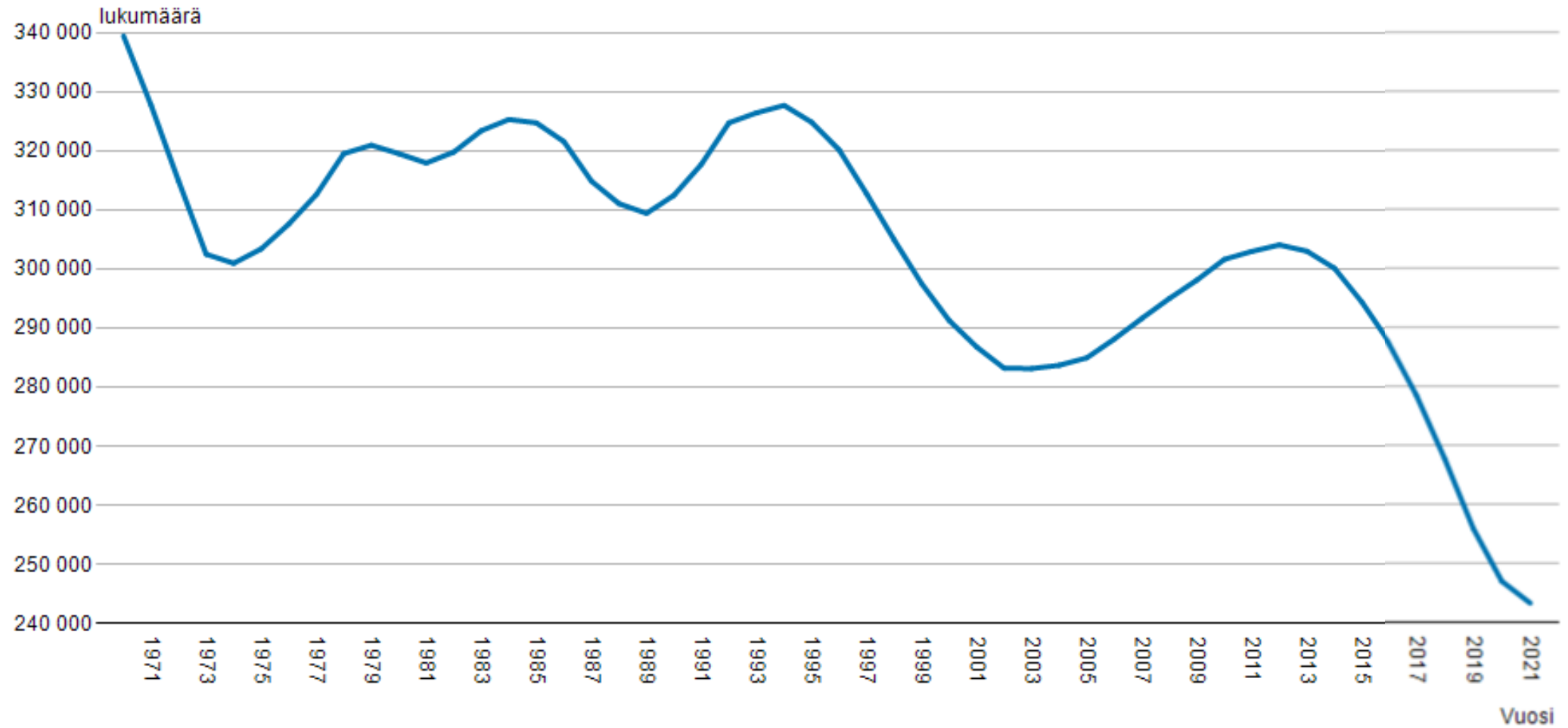
Lähde: VM 2022

Ikäsidonnaisten menojen muutos vuodesta 2026, suhteessa BKT:hen, %

Kuvio on laadittu STM:n kehittämällä SOME-mallilla

0-4 vuotiaan väestön määrä 1970 - 2020

Lähde: Väestörakenne, Tilastokeskus

Kestävä väestöpolitiikka voisi olla ikääntyvän Suomen selviytymisstrategia

Vakaa väestökehitys luo pohjan koko suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnille

1.

Työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton tavoitteiden kunnianhimoa pitää nostaa uuden väestöhaasteen edessä.

Työeläkkeiden maksupaine helpottaisi noin kaksi prosenttiyksikköä, jos pitkän aikavälin taso nettomaahanmuutossa kasvaisi 15 000 henkilöstä vuodessa 25 000:een.

2.

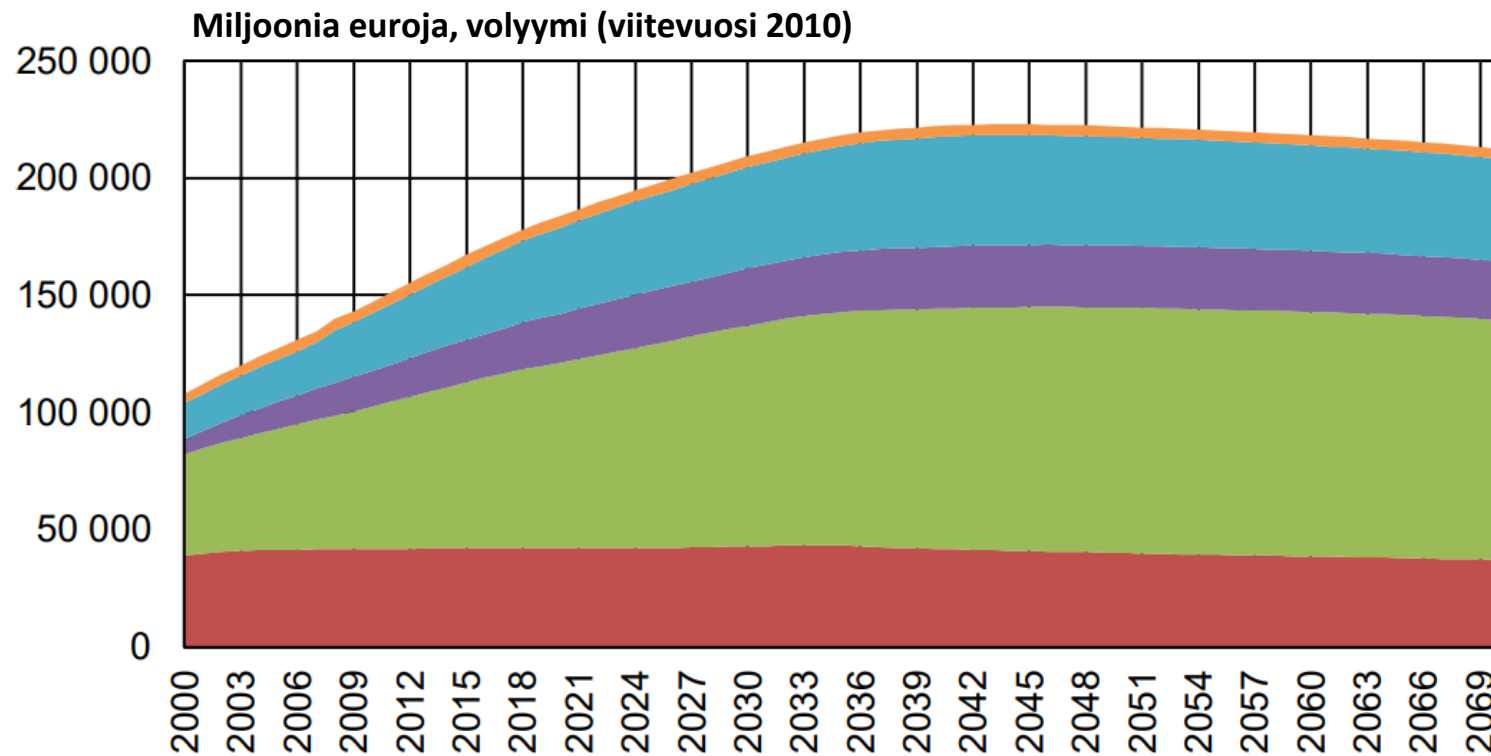
Tarvitsemme lapsi- ja perhepolitiikkaa, joka keskittyy kansalaisten voimavarojen vahvistamiseen.

Paluu pysyvästi vuoden 2014 syntyvyyteen (1,7) pienentäisi eläkemaksujen nousupainetta 3,2 prosenttiyksikköä (ETK 2019).

Koulutustason lasku uhkaa talouskasvua ja hyvinvointia

Inhimillisen pääoman määrä uhkaa pienentyä 2040-luvulla

- Tutkijakoulutusaste
- Ylempi korkeakouluaste
- AMK, alempi korkeakouluaste
- Ammatillinen koulutus (toinen ja alin korkea-aste)
- Lukio

Data sources: Kokkinen (2012); Statistics Finland: Population, Education, National Accounts; calculations and forecasts for 2020–2070: Bank of Finland, Kokkinen / National Audit Office.

Haluamme parantaa nuorten ja työikäisten asemaa nostamalla koulutusastetta

Kouluttautuminen on aina arvokasta pääomaa, joka kasvattaa työn tuottavuutta ja kouluttautuneen elinkaarituloja

1.

Varhaiskasvatuksen ja peruskoulun osalta koulutuksellisen tasa-arvon kehittämistä ja eriarvoistumisen vähentämistä koskevia toimia on jatkettava.

2.

Toisen asteen koulutukseen hakeutumista tulee lisätä ja vähentää sen keskeyttämiä.

3.

Korkeakoulutettujen määrä tulisi nostaa 50 prosenttiin väestöstä (nykyisestä 40 prosentista) vuoteen 2030 mennessä.

4.

Aikuisväestön osallistumista koulutukseen tulisi nostaa 60 prosenttiin (nykyisestä noin 50 prosentista) vuoteen 2030 mennessä.

Työkyvyttömyyden suuri hintalappu

Lähteet: Eläketurvakeskus ja Kela 2019, STM 2014

Lähde: [Työeläkekuntoutuksen suuntaviivat 2025 -strategiapaperi](#)

Ikääntyvä Suomi ei saa hukata kansalaisiaan työkyvyttömyyseläkkeelle

Työkyvyttömyyseläkkeet turvaavat toimeentulon, mikäli toimeentulo heikentyy alentuneen työkyvyn vuoksi

1.

Perusterveydenhuollossa tarvitaan tehokkaampaa työkyvyn seuranta ja ohjausta kuntoutusprosesseihin.

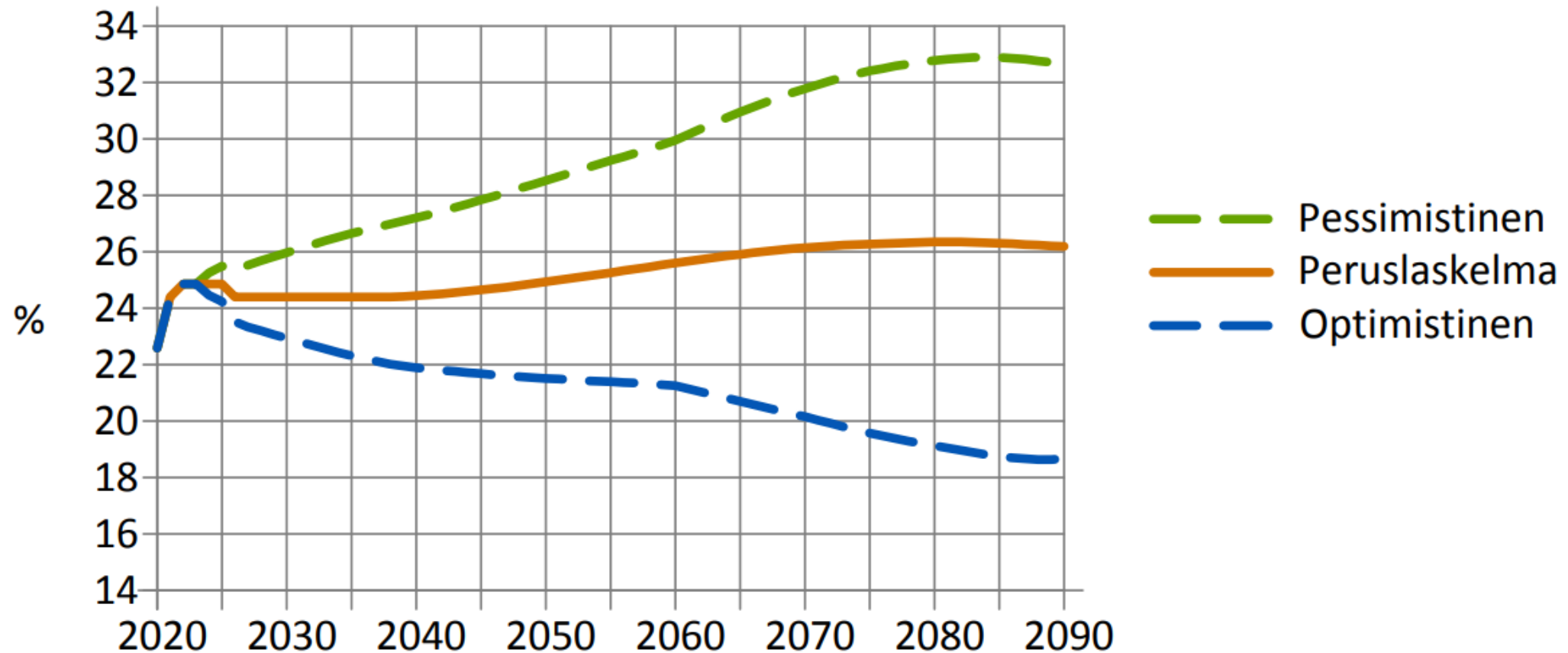
2.

Tuemme kansallisen mielenterveysstrategian tavoitetta mielenterveyshäiriöiden entistä varhaisemmasta tunnistamisesta sekä sujuvasta hoitoon pääsystä kaikille väestöryhmille.

3.

Työttömänä olevat henkilöt, joilla työkyky on alentunut, tulee ohjata kuntoutukseen nykyistä varhemmin. Näin voidaan katkaista eläkehakukierre heidän osaltansa, joilla ei ole oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Sijoitustuotoilla on iso merkitys rahoitukselle

Eläkesijoitusten riskitasoa tulisi maltillisesti kasvattaa työeläkkeiden rahoituksen vahvistamiseksi

Tuotot helpottavat eläkemaxupaineita, jotka syntyvät väestön ikääntymisestä ja eläkemenojen kasvusta

1.

Työeläkesijoitusten pitkän aikavälin tuotto-odotusten nostaminen edellyttää työeläkevakuuttajien riskinotto- ja riskinkantokyvyn vahvistamista.

2.

Hajautettu työeläkejärjestelmä varmistaa parhaiten sen, että eläkevaroja käytetään vain työeläkkeiden rahoittamiseen.

3.

Eläkesijoitusten tuoton ei tule jatkossakaan vaikuttaa lakisääteisesti määräytyvän eläkkeen suuruuteen.

Kiitos!

Turkka Sinisalo
turkka.sinisalo@tela.fi
Twitter: @TurkkaSinisalo

